

kotoutumisentukena.fi-verkkopalvelun julkaisuseminaari 12.12.2018

kotoutumisentukena.fi -verkkopalvelu kokoaa yhteen matalan kynnyksen kotoutumista tukevaa toimintaa. Verkkopalvelu on suunnattu kotoutumisen parissa toimiville.

”kotoutumisentukena.fi- verkkopalvelu tekee järjestöjen palvelut nykyistä paremmin näkyvämmiksi ja helpommin saavutettaviksi viranomaisille. Tähän asti tieto järjestöjen toiminnoista on ollut hajallaan, eikä tietoa eri kohderyhmille sopivista palveluista ole ollut helposti saatavilla. Kotoutumisen kentällä toimivia järjestöjä on todella paljon ja tietoa järjestöjen palveluista on vaikea löytää, niin kauan kuin se on ensisijaisesti toimijan omilla verkkosivuilla tai Facebookissa. Viranomaisten näkökulmasta tilanne on erittäin haastava, kootun tiedon saanti järjestöjen palveluista on ennen tätä palvelua ollut käytännössä mahdotonta.” **Hanna Rantala, suunnittelija, Suomen Pakolaisapu ry**

”Pelkkä kotoutumisentukena.fi-verkkopalvelun olemassaolo ei riitä. Verkkopalvelu on työväline eikä työvälinettä ole ilman niitä, jotka käyttävät sitä. Viranomaisten ja järjestöjen yhteistyön kehittämiseen ja verkkopalvelun käyttöönottoon tarvitaan innostajia monilla alueilla. Kyseessä ei ole pelkästään verkkopalvelu vaan ajattelutavan muutos.” **Jaana Suokonautio, maahanmuuttopäällikkö, Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus**

Tilaisuus oli samalla Järjestöistä voimaa kotoutumiseen -hankkeen (5/2017–1/2019) loppuseminaari. Hankkeen tavoitteena on ollut vahvistaa järjestöjen ja viranomaisten yhteistyötä, tukea alueellisen palvelukokonaisuuden yhteistä suunnittelua ja kehittää asiakasohjauksen laatua. Uudenmaan ELY-keskuksen koordinoimaa hanketta rahoittaa Euroopan turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahasto (AMIF).

Järjestöjen ja viranomaisten välisen yhteistyön kehittämisestä

Kotoutuminen on paikallista

Ihminen kotoutuu ensisijaisesti paikalliseen yhteisöönsä ja siksi ihmisen kannalta tärkein työ tapahtuu paikallistasolla. Onnistuneen kotoutumisen edellytyksiä ovat esimerkiksi kunnan palveluiden toimivuus, ympäröivän asuinalueen ihmisten asenne ja vastaanottokyky sekä paikallisen kansalaisyhteiskunnan aktiivisuus. Erityisesti korostuu näiden kaikkien eri toimijoiden välisen yhteistyön toimivuus eli kunnan valmius ja kyky johtaa palveluiden kokonaisuuden kehittämistä niin, että se palvelee paikallisia tarpeita. Toimintaympäristöt eroavat merkittävällä tavalla toisistaan, koska toimijoiden väliset suhteet ja roolit sekä palvelurakenteet ovat muodostuneet kullakin alueella erilaisiksi. Yhtä ’hyväksi todettua’ yhteistyön mallia on lähes mahdotonta monistaa eri alueille.

”Koska kotoutuminen on paikallista, on erittäin tärkeää, että kunnilla ja paikallisilla toimijoilla on tarpeeksi mahdollisuuksia vaikuttaa - sananvaltaa ja resursseja siihen, että kotouttamista pystytään toteuttaman tavalla, jota paikalliset olosuhteet edellyttävät. Lisäksi paikallisilla toimijoilla tulee olla hyvät keskinäiset yhteistyösuhteet ja tietojen vaihdon täytyy kulkea, jotta asioita ei tehdä yksin vaan osana paikallista systeemiä.” **Pasi Saukkonen, erikoistutkija, Helsingin kaupunki**

Kehittämisosuudet ei voi sanella ylhäältä päin

On väärä tapa lähestyä muutosta ylhäältä päin kertomalla, missä asioissa ja millä tavalla toimijoiden täytyy muuttaa omaa työskentelyään. Kunnalta vaaditaan johtajuutta, mutta myös nöyrää asennetta ja kykyä kuunnella: yhteistyö ei onnistu ylätasolta sanelemalla vaan tekemällä konkreettisia asioita suunnitelmallisesti yhdessä. Kyseenalaista on, voivatko viranomaiset ja kolmannen sektorin toimijat koskaan olla täysin tasavertaisia kumppaneita, koska viranomaisten tehtävä on ohjata kokonaisuutta ja viranomaiset myös päättävät suurelta osin järjestöjen rahoituksista. Kunta voi kuitenkin olla aktiivisessa roolissa edistämässä tasavertaisen kumppanuuden syntymistä esimerkiksi yhteisillä kehittämishankkeilla, joissa järjestöt ja muut alueen toimijat ovat kunnan rinnalla kehittämässä alueen palveluita.

”Kunnan roolina on toimia kotoutumista tukevien toimien yhteen sovittajana. Kaupungin työntekijät voivat olla organisoivassa roolissa, mutta kolmannen sektorin toimijat ja vapaaehtoiset luovat sisältöä tapatumiin sekä mahdollistavat arkipäivän kohtaamisia ja tuovat paikallisen näkökulman ihmisten väliseen toimintaan ja vuorovaikutukseen. Jotta yhteistyö voi onnistua, kunnassa pitää olla tahtotila yhdessä tekemiseen myös johdon ja virkamiesten tasolla, sillä yhteistyö ei välttämättä ole aina helppoa. On tärkeää tehdä toimijoiden kesken selväksi yhteinen tavoite ja keskinäinen työnjako.” **Terhi Joensuu, maahanmuuttokoordinaattori, Karkkilan kaupunki**

Järjestöjen ja viranomaisten yhteistyö on haastavaa, koska dialogia on liian vähän

Pitkäjänteisen vuorovaikutuksen rakentaminen ja säännöllinen yhteydenpito ovat edellytyksiä luottamuksellisten suhteiden syntymiselle. Toimijat puhuvat helposti toistensa ohi, koska eivät ymmärrä toistensa toimintatodellisuuksien tai työn lähtökohtien eroja. Tarvitaan uusia innovatiivisia tapoja ratkaista yhteistyöhön ja tiedon jakamiseen liittyviä haasteita. Kyse on luottamuksen rakentamisesta, joka vaatii aitoa vuorovaikutusta. Monet työnjakoon ja organisointiin liittyvät haasteet voitaisiin välttää, jos dialogia käytäisiin enemmän.

”Kotoutumista tukevien toimijoiden ei kannata hakea valmiita ratkaisuja ongelmiin muualta, vaan sen sijaan istua yhdessä alas ja yrittää yhdessä ymmärtää mitkä ovat ne oikeat ongelmat, joiden äärellä ollaan. Usein on kysymys ongelmista, jotka eivät ole perinteisiä julkisen sektorin ongelmia. Siitä syystä on äärimmäisen tärkeää, että keskustelussa on mukana koko yhteisö, myös järjestökenttä. Kaikkien toimijoiden työtä tarvitaan, jotta ongelma saadaan ratkaistua. Yhteisen keskustelun myötä syntyy vähitellen luottamus, joka johtaa siihen, että toimijat ovat valmiita luopumaan jostain aikaisemmasta toimintatavastaan ja muuttamaan toimintaansa, jotta syntyy uudenlaisia ratkaisuja.” **Olli-Pekka Heinonen, pääjohtaja, Opetushallitus**

Kokonaisuuden vaikuttavuuden arviointiin tarvitaan strategisia toimia valtionhallinnon tasolta

”Tällä hetkellä on vaikea havaita työn aukkoja, mutta toisaalta myös päällekkäisyyksiä, joita kotoutumisen kentällä on. Meiltä puuttuu myös tietoa siitä, minkälainen kotoutumisen edistäminen tosiasiallisesti toimii, missä asioissa saadaan parasta vaikuttavuutta aikaan. Valtion toimesta voitaisiin keskittyä nykyistä enemmän arvioida järjestelmällisesti, mitä todella saadaan aikaiseksi, että saataisiin esille parhaat käytännöt kaikista tärkeimmistä asioista. Sen jälkeen parhaita käytäntöjä tulisi toteuttaa, ei niin hankevetoisesti kuin tänä päivänä, vaan pitkäjänteisesti, rakenteellisesti ja institutionaalisesti siten, ettei koko ajan tarvitse pelätä sitä, mitä tapahtuu, kun hankekausi päättyy.” **Pasi Saukkonen, erikoistutkija, Helsingin kaupunki**
